

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської сільської
ради Одеського району Одеської області
Одеський приватний заклад освіти «Тіква–Ор Sameax»

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
III ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»**

Одеса
2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської сільської
ради Одеського району Одеської області
Одеський приватний заклад освіти «Тіква–Ор Sameax»

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
III ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«МОДЕРНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В СУЧАСНИХ
ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»**

Одеса
2026

УДК: 371

DOI: <https://doi.org/10.24195/ModernisationEP-2026-3>

М 74

*Рекомендовано до друку Вченою Радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
Протокол № 10 від 26 лютого 2026 року*

Рецензенти:

***Княжева Ірина**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки Університету Ушинського;*

***Тягнирядно Євгенія**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мовної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ.*

М 74 Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти:
збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Одеса, Україна, 20 лютого 2026 року). Університет Ушинського. Одеса:
Бондаренко М.О., 2026. 372 с.

ISBN 978-617-8814-06-9

УДК: 371

*Усі матеріали збірника подаються у редакції авторів.
Відповідальність за достовірність фактів несуть автори.*

ISBN 978-617-8814-06-9

- © Кафедра педагогіки Університету Ушинського, 2026;
- © Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської сільської ради Одеського району Одеської області, 2026;
- © Одеський приватний заклад освіти «Тіква–Ор Sameax», 2026.

20. Сухініна А.О. Інформатика як мистецтво мислення: старша профільна школа між кодом, творчістю та майбутнім 282
21. Торбенко С.Г. Підтримка дітей початкової школи з особливими освітніми потребами у визначенні професійного шляху 289
22. Халіль Луай Створення інноваційного середовища закладів загальної середньої освіти як фактор модернізації освітнього простору 294
23. Чернега О.І. Індивідуальна освітня траєкторія учнів на уроках хімії профільного рівня 301
24. Чалюк А.Л. Комунікативний підхід як основа формування мовної особистості в умовах Нової української школи 313

СЕКЦІЯ №3: СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНИХ ЗМІН 320

1. Браткевич А.О. Крос-культурна проблематика у сучасному науково-педагогічному дискурсі 320
2. Ісаєнко М.М. Професійна орієнтація як чинник підвищення мотивації навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в закладах освіти, що належать до сфери управління МВС України 325
3. Koucheva T. Cluster-driven innovation in pedagogical university: frameworks of strategic implementation 330
4. Кинєва П.П. Використання штучного інтелекту в освітньому процесі: можливості та виклики 336
5. Осипова Т.Ю. Професійний розвиток учителя в системі післядипломної освіти 343
6. Панкратова Н.М. Атрибутивні характеристики розвитку культури професійної діяльності викладача математики в сучасному освітньому просторі 351
7. Тягнирядно Є.В. Мова як маркер ідентичності: соціокультурний та політичний виміри 357
8. Штайнер Т.В. Роль стейкхолдерів у модернізації освітнього процесу в закладах освіти: партнерство педагогів, сім'ї та громадськості 362

Чалюк Анастасія Леонідівна,
вчитель іноземних мов
Нерубайського академічного ліцею №1
Нерубайської сільської ради
Одеського району Одеської області

КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Актуальність дослідження. Нова українська школа (НУШ) ставить у центрі освітнього процесу дитину з її потребою в самовираженні та спілкуванні. У цьому контексті вивчення іноземної мови виходить за межі шкільного кабінету і стає інструментом соціалізації. Комунікативний підхід є тим містком, що поєднує академічні знання з реальним життям. Формування мовної особистості в умовах НУШ передбачає не лише опанування лексичного запасу, а й розвиток емоційного інтелекту, критичного мислення та здатності адаптувати свою мовну поведінку до різних життєвих ситуацій.

Відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, реалізація принципів НУШ змушує нас, вчителів-практиків, переосмислити структуру заняття: ми переходимо від вивчення «сухих» граматичних конструкцій до опанування мовної функціональності. Тепер на першому місці стоїть не бездоганність речення, а його ефективність у спілкуванні. Такий підхід вимагає живої взаємодії, де кожен учень є повноправним суб'єктом комунікації формуючи не лише лінгвістичні, а й наскрізні навички: критичне мислення, емпатію та вміння працювати в команді. Такий підхід забезпечує інтеграцію навчання в реальний життєвий досвід учня, що повністю відповідає ключовим цілям реформи НУШ – вихованню інноватора та громадянина, здатного до міжкультурної комунікації в глобалізованому світі.

Виклад основного матеріалу. У межах комунікативного підходу об'єктом дослідження постає не мова як статична знакова система, а живий процес її творення, зумовлений контекстом: учасниками спілкування, їхньою метою та способами взаємодії. Ключовий пріоритет методу – формування

здатності до вільної комунікації через розвиток комплексу знань та умінь, адаптованих до різноманітних життєвих обставин. Фундаментом цієї концепції є комунікативна ситуація, що моделює реальні умови спілкування. Це зумовлює широке застосування рольових ігор, діалогів та симуляцій, де учень гармонійно поєднує ролі мовця та слухача. Особлива увага приділяється автентичності матеріалів (радіооголошення, реклама тощо), що дозволяє інтегрувати аудіювання в контекст реального мовленнєвого досвіду [1].

У такий спосіб, комунікативний підхід до вивчення англійської мови створює умови наближення до справжніх життєвих ситуацій та спілкування. В таких умовах змінюється роль вчителя. Якщо до цього учитель контролював освітній процес та пояснював матеріал – зараз він є партнером та порадиником.

Слід наголосити, що трансформація вчителя у партнера не означає втрату його авторитету чи функцій. Навпаки, як зазначає відомий методист Д. Хармер, рольова палітра педагога стає значно багатшою.

Вчитель перестає бути лише джерелом інформації, приміряючи на себе низку функцій:

- Організатор та керівник: координує діяльність і створює умови для ефективної взаємодії.

- Контролер: м'яко спрямовує перебіг уроку, стежачи за використання мови та залученістю учнів.

- Активний учасник: стає рівноправним співрозмовником у дебатах чи рольових іграх.

- Стимулятор: делікатно заохочує учнів до висловлювання та пропонує ідеї для розвитку дискусії.

- Оцінювач та консультант: надає конструктивний зворотний зв'язок, виправляє помилки та надає поради.

- Ресурс знань та інструктор: залишається фахівцем, який презентує новий матеріал та формує лінгвістичні навички [2].

У центрі комунікативного підходу стоїть активна мовленнєва практика, яка допомагає учням опанувати мову на рівні компетентності. Таке навчання

базується на фундаментальних засадах, що докорінно змінюють структуру уроку. Наприклад, за визначенням Д. Філіпса, сутність комунікативного методу полягає у відмові від застарілих граматико-перекладних моделей. Натомість увага акцентується на створенні умов, за яких кожен студент починає сприймати і використовувати іноземну мову як реальний інструмент для обміну думками та інформацією [4].

Опираючись на дослідження Д. Ларсена-Фрімана, можна виділити засадничі принципи, що визначають сутність комунікативного навчання:

- Пріоритет мовленнєвої дії: опанування мови відбувається безпосередньо у процесі її використання як інструменту комунікації.

- Автентичність і змістовність: освітній процес має бути спрямований на реальне, значуще спілкування, а не на формальне відпрацювання вправ.

- Акцент на швидкості та природності (Fluency): вільне володіння мовою визнається критично важливим аспектом успішної взаємодії.

- Інтегрований підхід: комунікація розглядається як комплексне поєднання різних видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання та письма).

- Креативність та право на помилку: навчання сприймається як процес творчого конструювання смислів, де помилки є природним і необхідним етапом розвитку навичок» [3].

Ефективний розвиток комунікативної компетентності в умовах НУШ базується на впровадженні діяльнісних та інтерактивних методів, що моделюють реальні життєві обставини. Пріоритетним є використання методу проєктів, який дозволяє учням інтегрувати мовні знання з іншими дисциплінами, створюючи власний інтелектуальний продукт (презентації, влоги, цифрові постери). Проєктна методика розглядається не просто як інструмент контролю за рівнем навчальних досягнень, а як цілісна педагогічна технологія, спрямована на активізацію автономії та творчого потенціалу школяра. На відміну від репродуктивних вправ, робота над проєктом

орієнтована на створення конкретного прагматичного продукту та реалізацію значущої комунікативної потреби.

Технологія «Jigsaw» (Мозаїка), суть якої полягає в тому, що навчальний матеріал поділяється на кілька логічних частин. Кожен учень стає «експертом» лише в одному фрагменті, але для розуміння всієї теми група має вислухати кожного. Це створює умови для позитивної взаємозалежності.

Алгоритм реалізації методу на уроці іноземної мови:

1. Формування «домашніх» груп: Клас ділиться на групи (наприклад, по 4 особи). Кожен учасник групи отримує свій номер (1, 2, 3, 4) та відповідну частину тексту або завдання.

2. Робота в «експертних» групах: Усі «одиниці» збираються разом, «двійки» – разом і так далі. У цих нових групах учні детально опрацьовують свій фрагмент: перекладають складні слова, обговорюють зміст та вирішують, як найкраще пояснити цей матеріал своїм однокласникам.

3. Повернення до «домашніх» груп: «Експерти» повертаються до своїх початкових команд. Тепер кожен по черзі презентує свою частину. Решта

учасників уважно слухають, занотовують та ставлять запитання, адже наприкінці вони відповідатимуть за весь обсяг інформації.

4. Перевірка та рефлексія: Вчитель проводить спільне опитування або тест, щоб перевірити, як засвоєна вся тема.

Окрему увагу в контексті розвитку комунікативної компетентності варто приділити технології CLIL (предметно-мовному інтегрованому навчанню). Адже іноземна мова швидше стає інструментом спілкування, коли вона наповнюється реальним науковим або практичним змістом.

Яскравим прикладом такої інтеграції став наш спільний проєкт із учителем природознавства за темою "States of Matter" (Стани речовини) / "What are things made of?" (Із чого зроблені речі). Під час такого бінарного уроку або серії занять ми не просто вивчали нові лексичні одиниці, а досліджували фізичні явища через англійську мову. Використовуючи інтерактивні схеми, школярі класифікували предмети навколишнього світу за матеріалами (wood, metal, plastic) та фізичними станами, аргументуючи свій вибір. Такий підхід повністю нівелює питання учнів «Навіщо мені це вчити?», адже вони одразу бачать практичне застосування мови для опису фізичних процесів та явищ, що оточують їх щодня. У результаті ми спостерігали значне підвищення мотивації

та зникнення мовного бар'єра, оскільки увага учнів була зосереджена на суті експерименту, а не лише на правильності граматичних конструкцій.

Сучасна парадигма іншомовної освіти в межах НУШ вимагає відходу від статичного навчання. Одним із найефективніших інструментів деформалізації уроку є технологія Outdoor Education, яка передбачає проведення занять поза традиційними стінами кабінету.

Така форма роботи дозволяє максимально наблизити навчальну ситуацію до умов реальної комунікації. Цей підхід розглядають як стратегію «навчання через досвід» (Experiential Learning), де навколишнє середовище стає не просто фоном, а активним учасником освітнього процесу. Одним із найголовніших плюсів технології є комунікативна розкутість. У відкритому просторі зникає жорстка ієрархія «вчитель – учень», що спонукає дітей до природного діалогу. На фото можна побачити формат «круглого столу», який нівелює страх перед помилкою та стимулює рівноправний обмін думками.

Висновки. Комунікативний підхід у контексті реформи Нової української школи є не просто методикою, а цілісною філософією сучасного навчання. Він докорінно змінює вектор освітнього процесу: від пасивного накопичення знань до активного формування мовної особистості, здатної до гнучкої та ефективної взаємодії у глобалізованому світі.

Список використаних джерел

1. Ставрук О. Комунікативний підхід до навчання англійської мови як засіб розширення словникового запасу учнів старшої школи. *Науковий онлайн збірник «Магістерські студії»*. Чернівці, 2022. Вип. 3.
2. Harmer J. Teaching and learning grammar. United Kingdom: Longman, 1987.
3. Larsen-Freeman D. Techniques and principles in language teaching. Oxford: Oxford University Press, 2000.
4. Philips D. Language in Schools: From Complacency to Conviction. CILT, 1988. P. 12.

Наукове видання

Колектив авторів

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
III ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
М. ОДЕСА, УКРАЇНА, 20 ЛЮТОГО 2026 РОКУ**

Українською мовою

Відповідальний редактор: Ірина Олександрівна Бартенєва
*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»*

Підписано до друку 06.03.2026 р.
Формат 60×84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 21,62. Наклад 300 прим.
Зам. № 0603/1

Надруковано з готового оригінал-макета у друкарні «Апрель»
ФОП Бондаренко М. О.
65045, м. Одеса, вул. В. Арнаутська, 60
Тел.: +38 (048) 700 11 55
info@aprel.od.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців ДК № 4684 від 13.02.2014

